

Áramellátó rendszerek akkumulátorainak üzemeltetése és karbantartása

Kabai István

*Vevőszolgálati vezető, főmérnök
pqinfo@powerquattro.hu*

- Lúgos akkumulátorok: főleg vasúti kocsikban ill. nagyobb készenléti akkutelepekben használt, mert a savas akkumulátoroknál hosszabb élettartamúak, drágábbak és kevésbé érzékenyek a hibás töltésre
- Nyitott savas akkumulátorok:
 - külön helyiségben kell elhelyezni
 - akkumulátor töltéskor gázképződés, szellőzés szükséges
 - elvesztett vizet rendszeresen pótolni kell
 - AquaGen katalizátor dugó

- Szeleppel zárt savas akkumulátorok:
 - akkumulátor töltésekor az erőteljes gázképződést el kell kerülni, mert az elvesztett vizet nem lehet pótolni
 - nem kell külön helyiségben elhelyezni
- Lítium akkumulátorok:
 - kis súly, nagy kapacitás
 - nagy gyúlékonyság, vízzel heves reakció
 - sérülékeny ion-membrán fólia
 - Lítium-vas-foszfát 2000 teljes töltési-kisütési ciklust kibír, de nehezebb

- Fogyasztói adatok felmérése:

$$P = P_1 + P_2 + P_3 + \dots$$

- Fogyasztókat tápláló egységek hatásfokának felderítése:

- MPQ áramellátó rendszer: $h = 85\% = 0,85$

- HPQ áramellátó rendszer $h = 80\% = 0,8$

- FUHPQ áramellátó rendszer $h = 90\% = 0,9$

- Akkumulátor kapacitása az élettartam végén

$$C_{\text{élettartam végén}} = 0,8 \times C_{\text{élettartam kezdetén}}$$

- Akkumulátor szükséges kapacitása:

$$C = P / h / 0,8$$

- Tartalék későbbi bővítések miatt:

pl. +20%

Akkumulátor telep kapacitásának kiválasztása (áthidalási idő, végkisütési feszültség függvényében)

Akkumulátor kapacitás (Kisütési idő-Áram (A))

Battery / Batterie / Элемент / La batterie	5'	10'	15'	20'	30'	1 h	2 h	3 h	4 h	5 h	6 h	7 h	8 h	9 h	10 h
net.power 12V 92; 1,6V/Z	354,7	239,8	181,0	147,8	111,8	66,7	37,8	26,6	20,8	17,3	14,8	12,9	11,5	10,3	9,4
net.power 12V 100; 1,6V/Z	447,2	299,9	225,6	183,8	136,4	79,0	45,7	32,2	25,2	20,8	17,7	15,4	13,7	12,3	11,2
net.power 12V 150; 1,6V/Z	607,5	440,4	345,3	283,5	211,0	122,6	69,0	48,9	38,4	31,7	27,0	23,5	20,9	18,7	17,0
net.power 12V 170; 1,6V/Z	617,1	450,1	354,3	292,1	216,7	127,2	71,7	50,8	39,8	32,8	28,0	24,4	21,6	19,4	17,7

Battery / Batterie / Элемент / La batterie	5'	10'	15'	20'	30'	1 h	2 h	3 h	4 h	5 h	6 h	7 h	8 h	9 h	10 h
net.power 12V 92; 1,8V/Z	269,8	198,5	156,9	131,9	103,1	63,1	35,9	25,2	19,9	16,6	14,2	12,4	11,1	10,0	9,1
net.power 12V 100; 1,8V/Z	329,2	242,2	194,1	163,0	124,6	75,0	43,0	30,5	24,0	19,9	17,0	14,9	13,2	11,9	10,8
net.power 12V 150; 1,8V/Z	421,9	336,2	279,5	239,1	185,5	113,4	65,3	46,2	36,4	30,1	25,7	22,5	19,9	17,9	16,3
net.power 12V 170; 1,8V/Z	430,0	341,2	282,7	242,1	190,9	118,7	68,6	48,5	37,7	31,3	26,7	23,4	20,8	18,7	17,0

Akkumulátor kapacitás (Kisütési idő-Teljesítmény (W/cella))

Battery Элемент	Batterie La batterie	5'	10'	15'	20'	30'	1 h	2 h	3 h	4 h	5 h	6 h	7 h	8 h	9 h	10 h
net.power 12V 92; 1,8V/Z		512,9	385,0	307,8	260,7	205,4	127,0	72,8	51,2	40,5	33,8	29,0	25,4	22,6	20,3	18,5
net.power 12V 100; 1,8V/Z		626,0	469,6	380,3	321,4	247,9	150,7	87,0	61,9	48,8	40,6	34,7	30,3	26,9	24,1	21,9
net.power 12V 150; 1,8V/Z		792,0	641,5	538,9	464,6	364,0	225,4	130,9	93,0	73,4	60,8	52,0	45,4	40,3	36,3	33,0
net.power 12V 170; 1,8V/Z		808,8	652,1	546,1	470,9	374,7	236,0	137,5	97,5	76,0	63,1	54,0	47,2	42,0	37,8	34,4

Kapacitást tartósan befolyásolja:

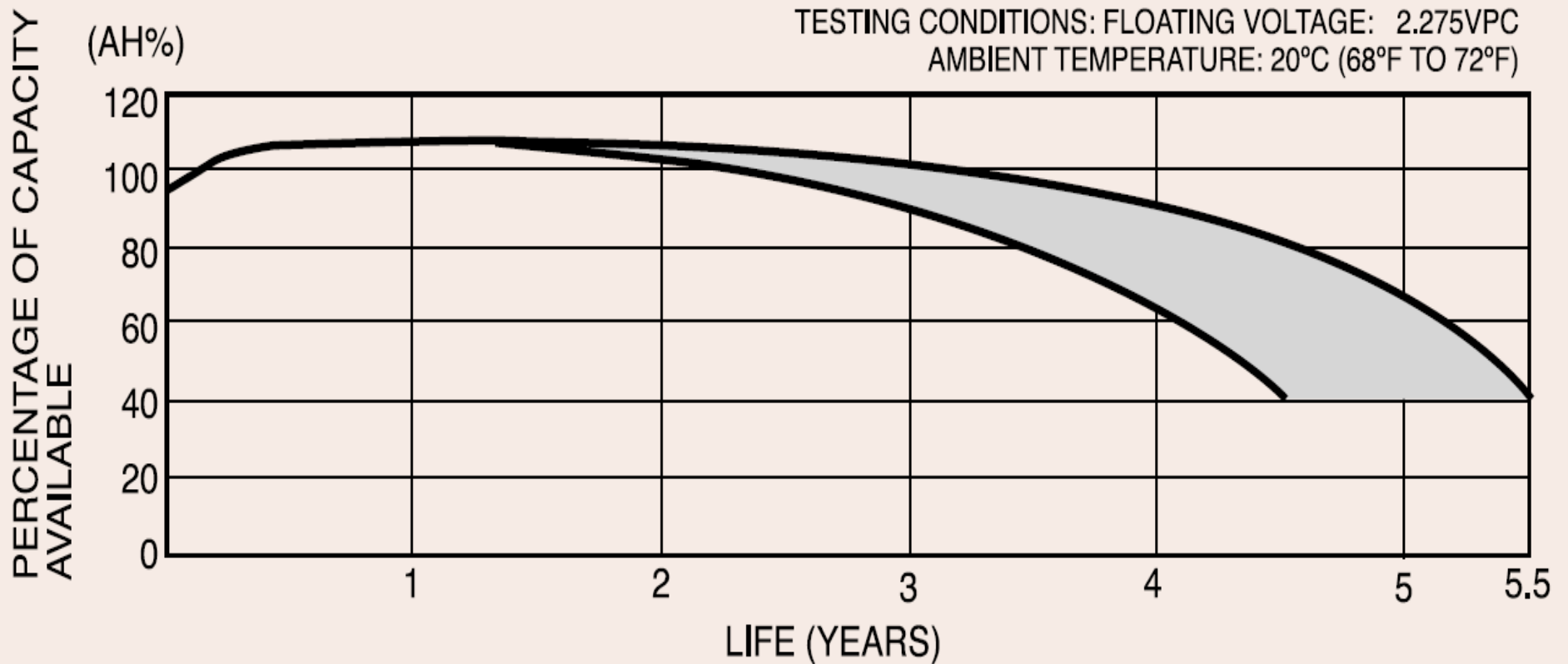
- Akkumulátor telep életkora, tartós környezeti hőmérséklete
- Akkumulátor telep kisütési ciklusának száma

Jelenlegi kapacitást befolyásolja:

- Akkumulátor telep terhelő árama
- Akkumulátor telep végkisütési feszültsége
- Akkumulátor telep hőmérséklete

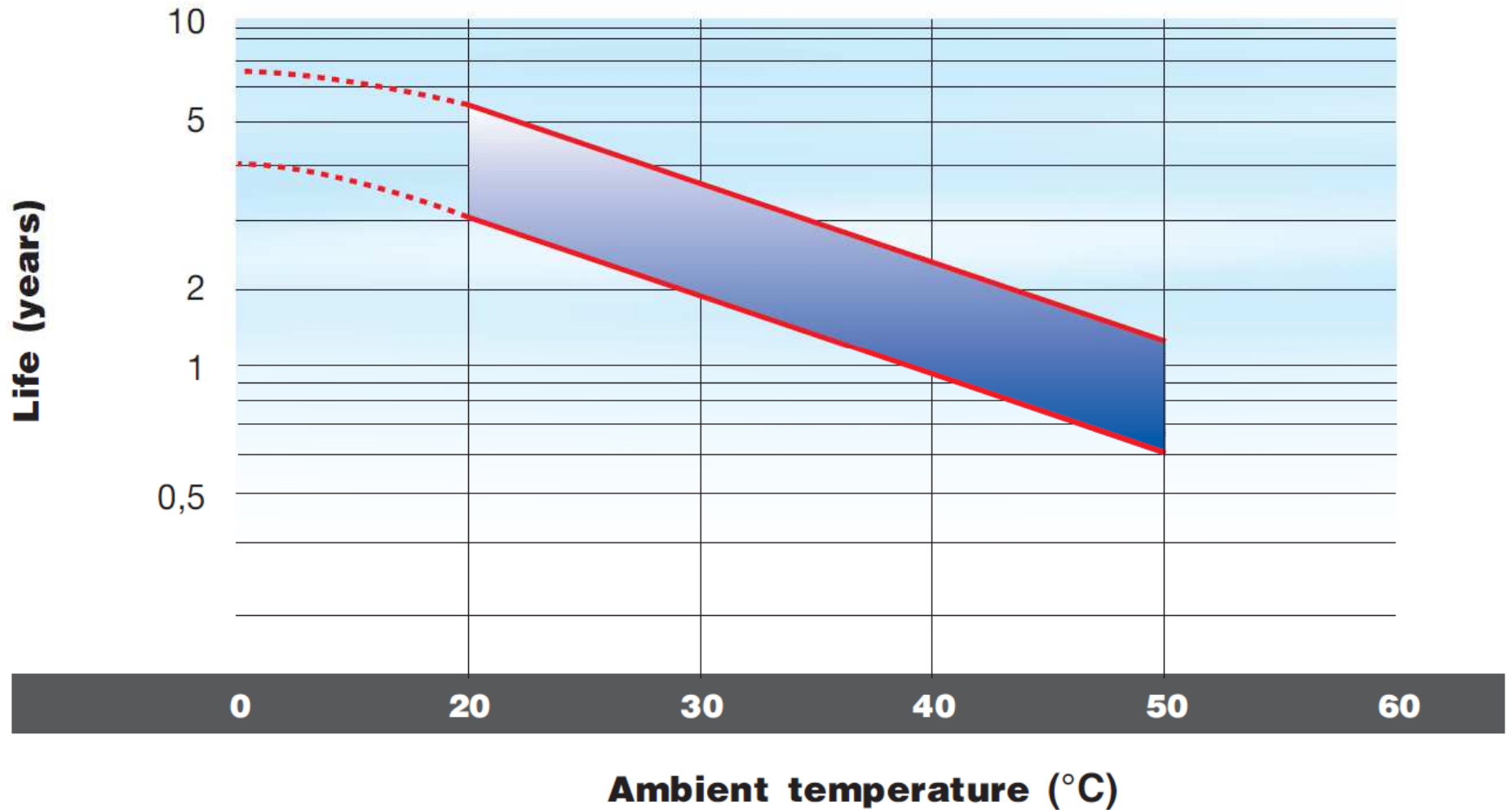
Akkumulátor telep kapacitása (életkor függvényében)

FLOAT SERVICE LIFE NP RANGE

Akkumulátor telep kapacitása (tartós környezeti hőmérséklet függvényében)

Life characteristics of stand-by use

Akkumulátor telep kapacitása (kisütési ciklusok függvényében)

TYPICAL DISCHARGE CHARACTERISTICS NPC RANGE

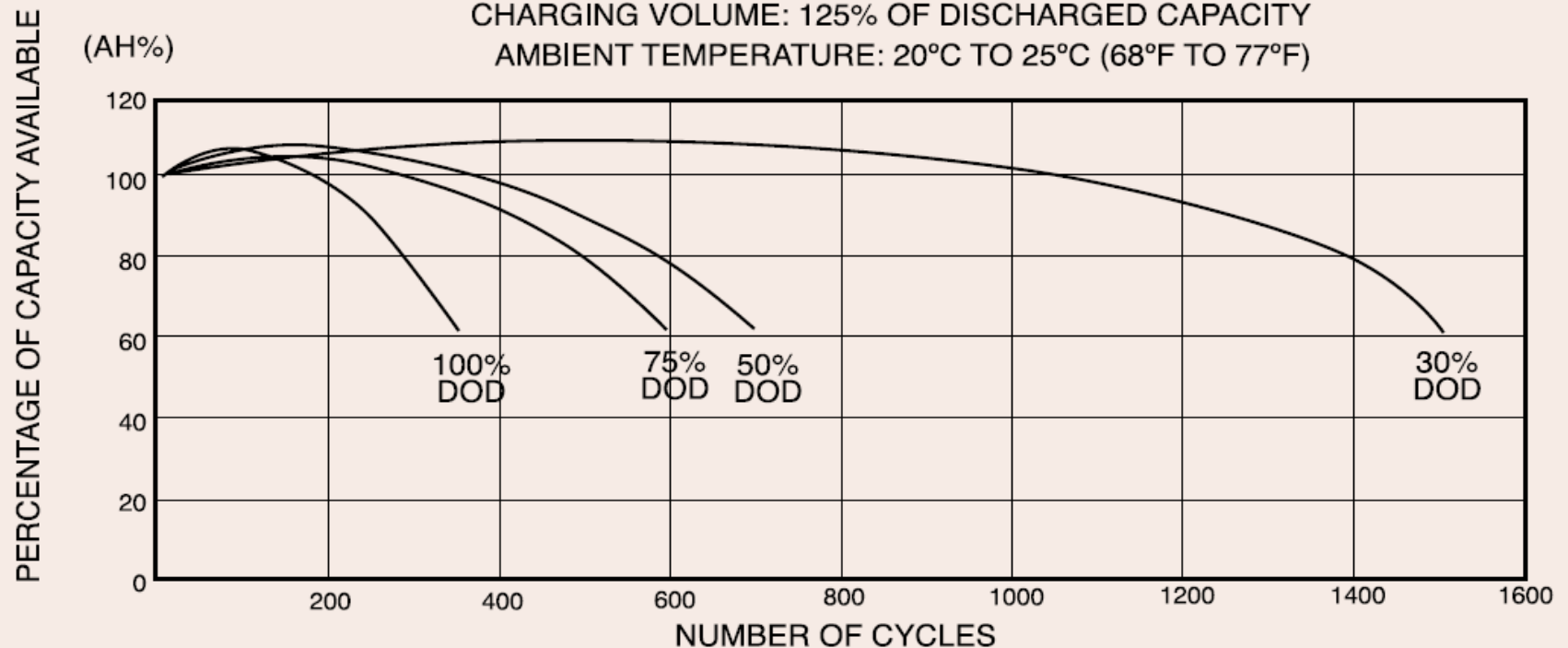
CYCLE SERVICE LIFE IN RELATION TO DEPTH OF CHARGE

TESTING CONDITIONS: DISCHARGE CURRENT: 0.17C Amp. (F.V 1.7V/CELL)

CHARGING CURRENT: 0.09C Amp.

CHARGING VOLUME: 125% OF DISCHARGED CAPACITY

AMBIENT TEMPERATURE: 20°C TO 25°C (68°F TO 77°F)

Akkumulátor telep kapacitása (áthidalási idő, végkisütési feszültség függvényében)

Akkumulátor kapacitás (Kisütési idő-Áram (A))

Battery / Batterie / Элемент / La batterie	5'	10'	15'	20'	30'	1 h	2 h	3 h	4 h	5 h	6 h	7 h	8 h	9 h	10 h
net.power 12V 92; 1,6V/Z	354,7	239,8	181,0	147,8	111,8	66,7	37,8	26,6	20,8	17,3	14,8	12,9	11,5	10,3	9,4
net.power 12V 100; 1,6V/Z	447,2	299,9	225,6	183,8	136,4	79,0	45,7	32,2	25,2	20,8	17,7	15,4	13,7	12,3	11,2
net.power 12V 150; 1,6V/Z	607,5	440,4	345,3	283,5	211,0	122,6	69,0	48,9	38,4	31,7	27,0	23,5	20,9	18,7	17,0
net.power 12V 170; 1,6V/Z	617,1	450,1	354,3	292,1	216,7	127,2	71,7	50,8	39,8	32,8	28,0	24,4	21,6	19,4	17,7

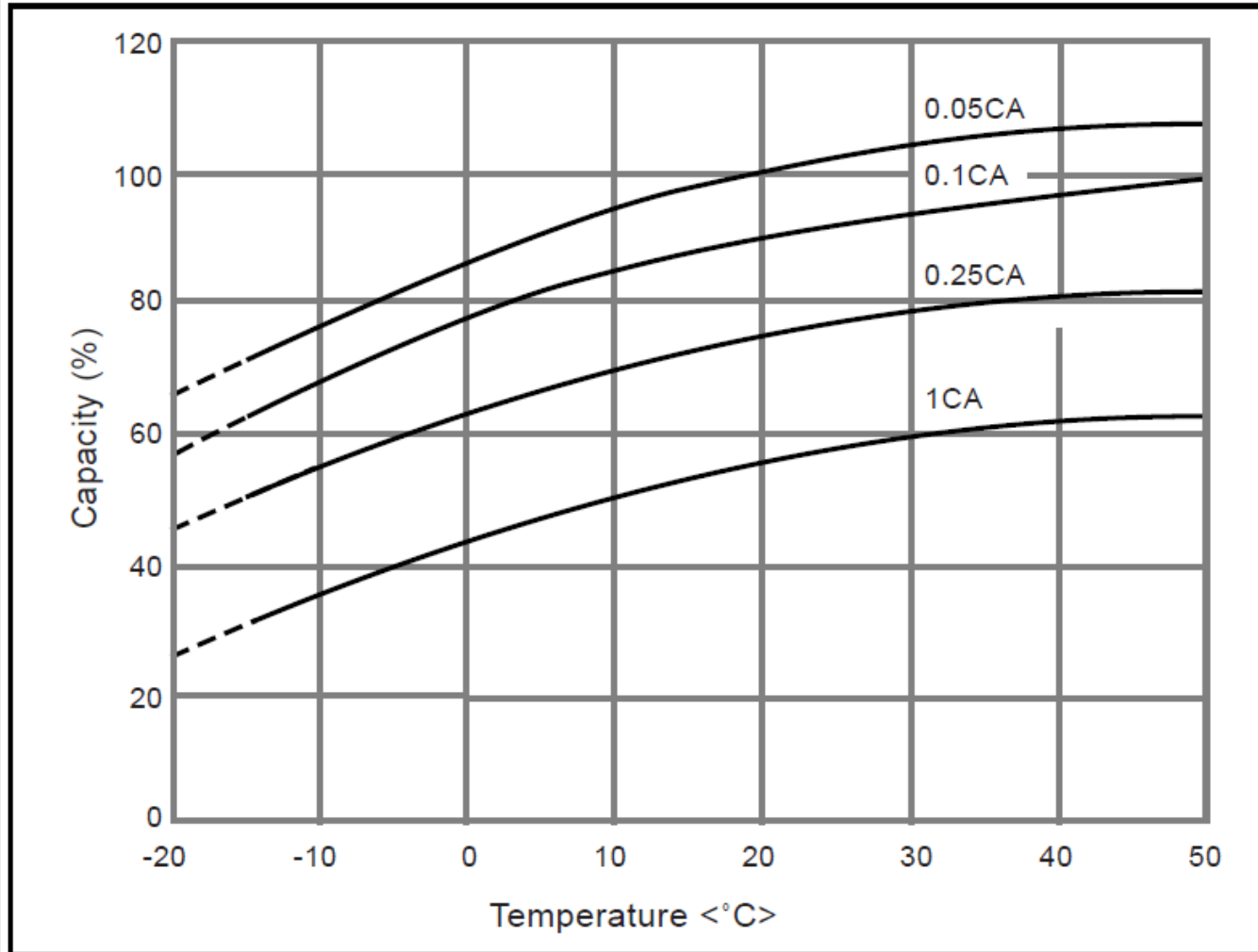
Battery / Batterie / Элемент / La batterie	5'	10'	15'	20'	30'	1 h	2 h	3 h	4 h	5 h	6 h	7 h	8 h	9 h	10 h
net.power 12V 92; 1,8V/Z	269,8	198,5	156,9	131,9	103,1	63,1	35,9	25,2	19,9	16,6	14,2	12,4	11,1	10,0	9,1
net.power 12V 100; 1,8V/Z	329,2	242,2	194,1	163,0	124,6	75,0	43,0	30,5	24,0	19,9	17,0	14,9	13,2	11,9	10,8
net.power 12V 150; 1,8V/Z	421,9	336,2	279,5	239,1	185,5	113,4	65,3	46,2	36,4	30,1	25,7	22,5	19,9	17,9	16,3
net.power 12V 170; 1,8V/Z	430,0	341,2	282,7	242,1	190,9	118,7	68,6	48,5	37,7	31,3	26,7	23,4	20,8	18,7	17,0

Akkumulátor kapacitás (Kisütési idő-Teljesítmény (W/cella))

Battery Элемент	Batterie La batterie	5'	10'	15'	20'	30'	1 h	2 h	3 h	4 h	5 h	6 h	7 h	8 h	9 h	10 h
net.power 12V 92; 1,8V/Z		512,9	385,0	307,8	260,7	205,4	127,0	72,8	51,2	40,5	33,8	29,0	25,4	22,6	20,3	18,5
net.power 12V 100; 1,8V/Z		626,0	469,6	380,3	321,4	247,9	150,7	87,0	61,9	48,8	40,6	34,7	30,3	26,9	24,1	21,9
net.power 12V 150; 1,8V/Z		792,0	641,5	538,9	464,6	364,0	225,4	130,9	93,0	73,4	60,8	52,0	45,4	40,3	36,3	33,0
net.power 12V 170; 1,8V/Z		808,8	652,1	546,1	470,9	374,7	236,0	137,5	97,5	76,0	63,1	54,0	47,2	42,0	37,8	34,4

Akkumulátor telep kapacitása (hőmérséklet függvényében)

Discharge capacity by temperature and by discharge current

AKKUSTR:

- Akkumulátor blokkok feszültségének mérése
- Akkumulátor telep hőmérsékletének mérése
- Adatok továbbítása vezeték nélküli kapcsolattal a központi egység (AKKUHD) felé

AKKUSENSE:

- Akkumulátor telepek áramának mérése
 - saját áramváltóval
 - külső áramváltóval
- Adatok továbbítása vezeték nélküli kapcsolattal a központi egység (AKKUHD) felé

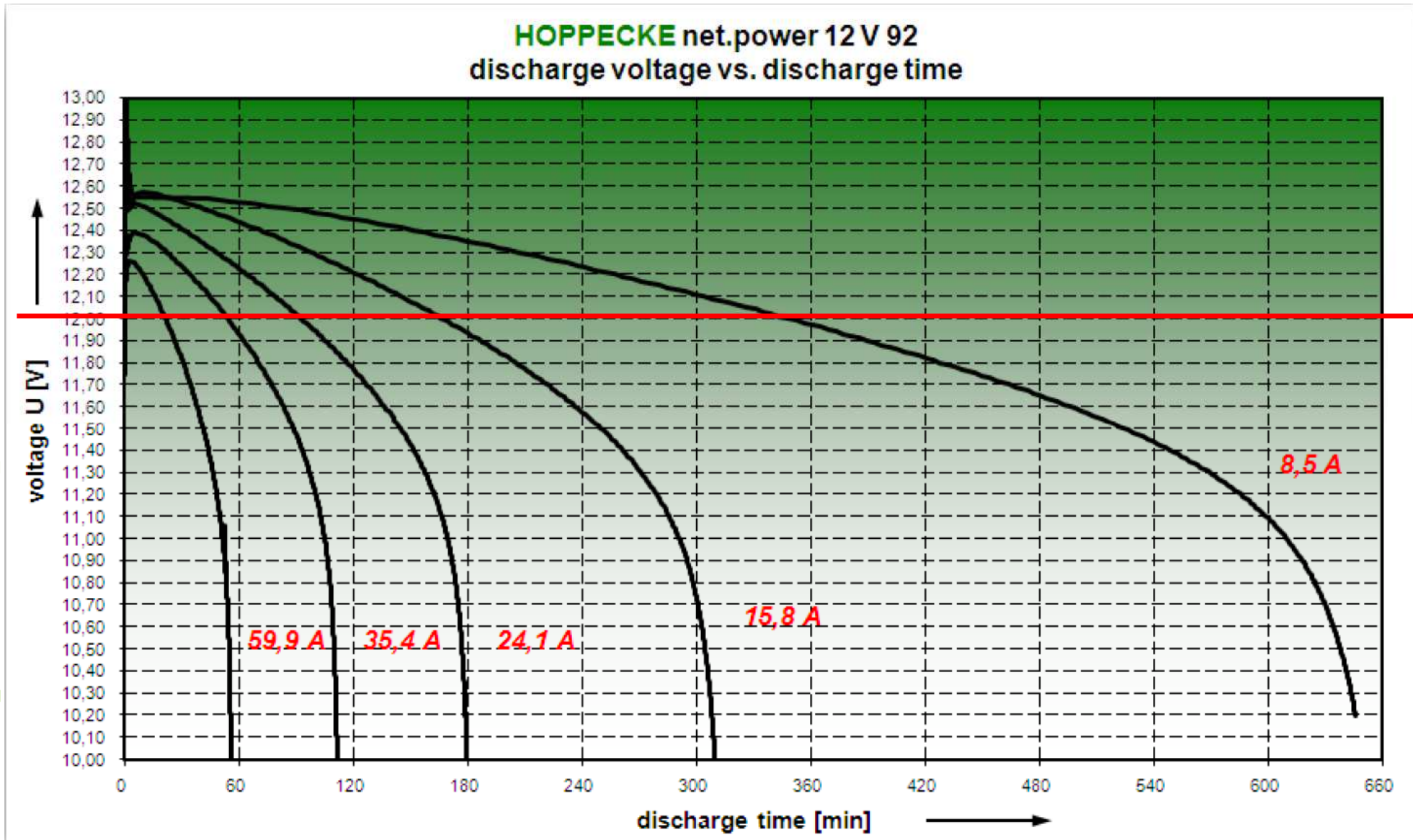
AKKUHD:

- Adatok összegyűjtése az AKKUSTR és AKKUSENSE egységektől
- Begyűjtött adatok kiértékelése
 - hőmérséklet, aszimmetria, puffer feszültség, telepüzem, akkumulátor feszültség alacsony előjelzése
- Akkumulátor telep és blokkok kapacitásának ellenőrzése
 - betápláló hálózatok kimaradása esetén
 - előre beállított időpontokban
- Adatok továbbítása a központi felügyeleti egységnek optikai kábelon

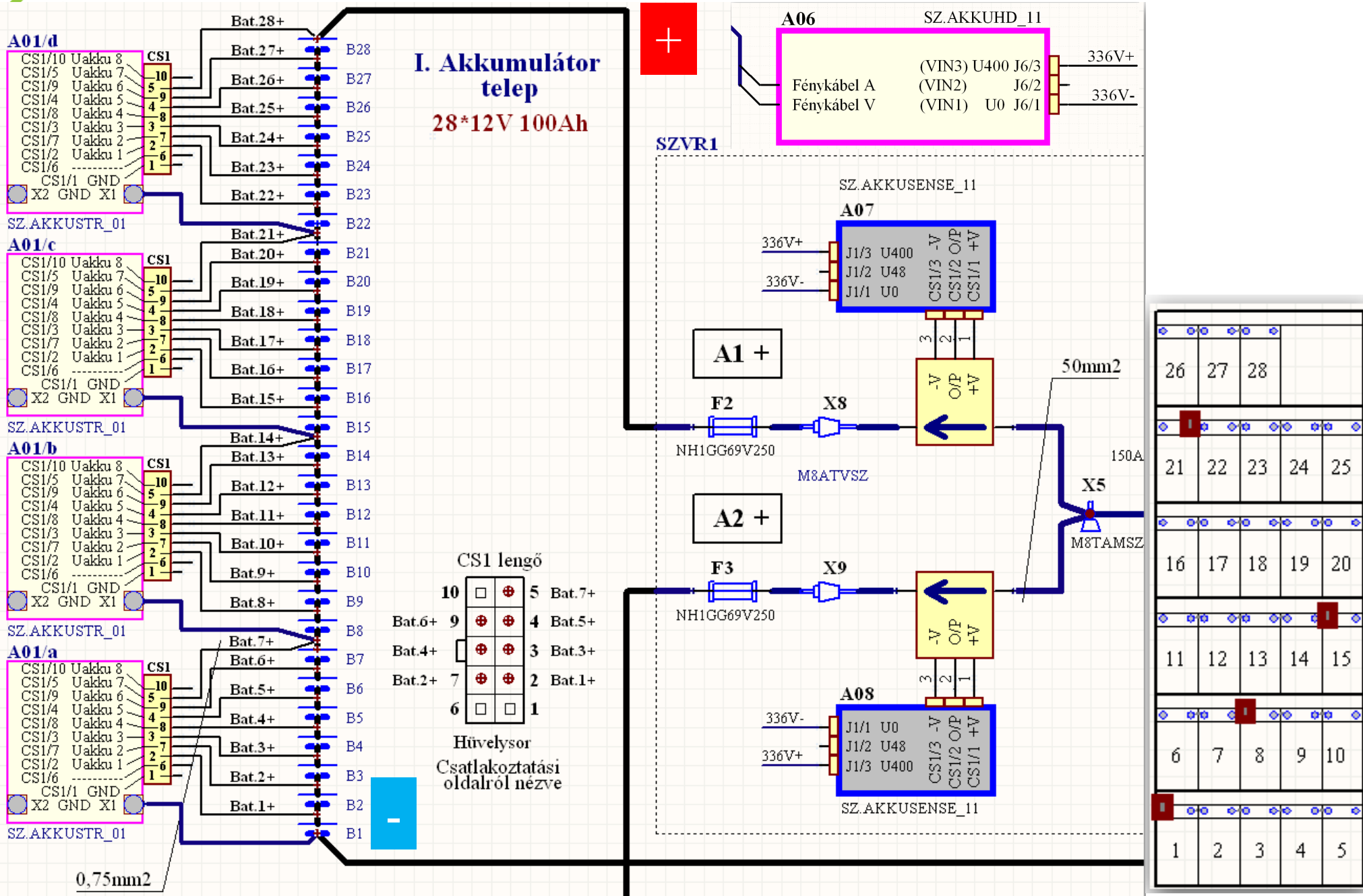
Kiértékelés folyamata:

- Előre időzített kapacitásvizsgálatkor a kapacitásmérés megszakítása 2V/cella feszültség elérésekor
- Blokkfeszültség-kisütési idő diagramból az aktuális kapacitás meghatározása
- Akkumulátor hőmérsékletének figyelembevételével az akkumulátor minősítése

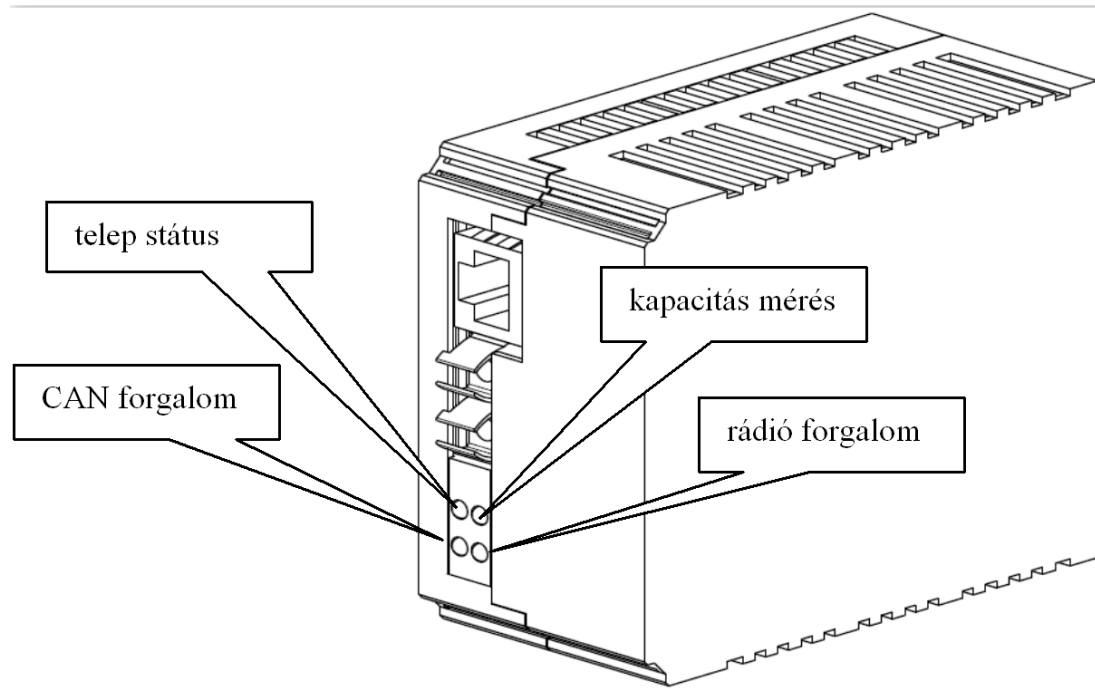
Blokkfeszültség-kisütési idő diagram

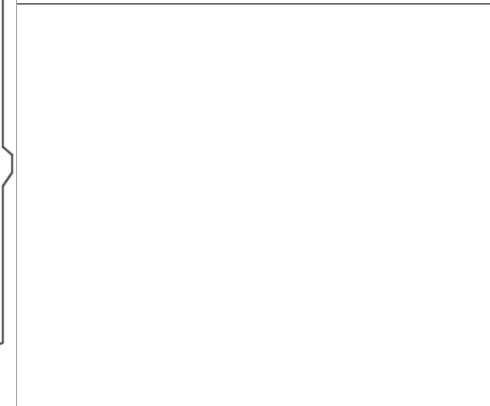
Áramköri kialakítás:

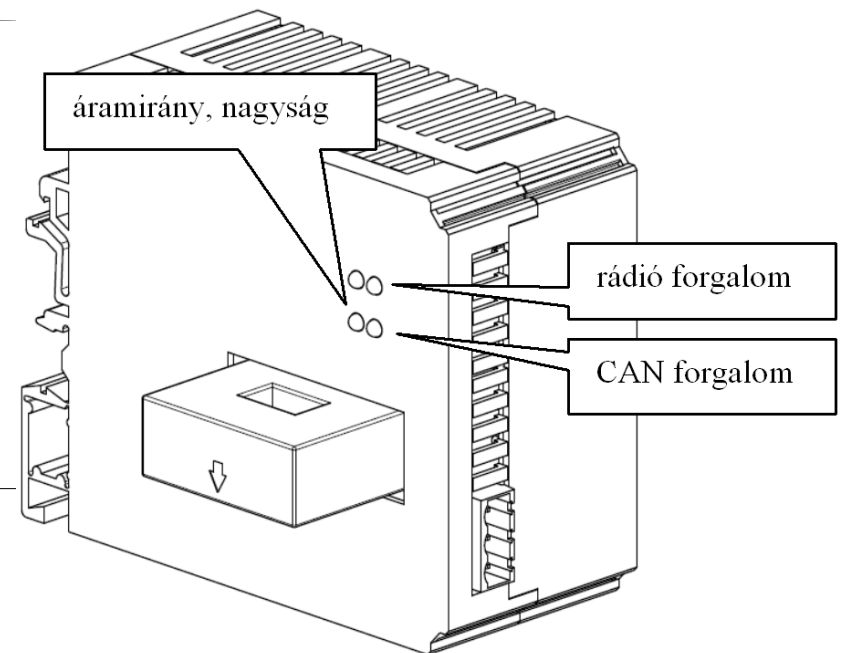
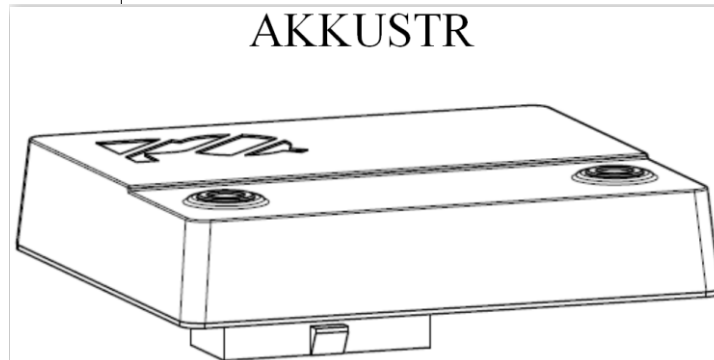
Részegységek kialakítása:

AKKUHD

AKKUSENSE

MPQ rendszer kijelzőjén és web böngészővel:

- Hibajelzések, naplófájlok
- Folyamatosan mért értékek:
 - Blokkfeszültség (0-15)
 - Kapocsfeszültség
 - Telepáram
 - Telephőmérséklet
- Kapacitásvizsgálat mérési eredményei:
 - Telepállapot (%)
 - Hibás cellák
 - Végfeszültség (xx V)
 - Átlag kisütő áram (xxA)
 - Kivett töltés (xxAh)
 - Vizsgálat dátuma (év)
 - Vizsgálat dátuma (hó)
 - Vizsgálat dátuma (nap)

Műszaki adatok:

	AKKUSTR	AKKUSENSE	AKKUHD	AKKUREP
tápfeszültség	6.8V - 240V (a mérendő bemeneti feszültségek összege)	100-277VAC/110-430VDC 18-75VDC		HUT változat LUT változat
tápáram/ felvett teljesítmény	1.5mA (kalibrált)	100mW +áramváltó	2W	500mW
rádió frekvencia	2.4 - 2.527 GHz (1 MHz lépésekben)			
adó teljesítmény/ hatótáv	5dBm / 5m			20dBm / 300m

AKKUSTR méréstartomány:

*Bemeneti feszültségtartomány: 8*3V, 8*9V, 8*18V (tipikus kiépítés variációk)*

Felbontás: 12bit 0,24mV/V (0,7mV, 2,2mV, 4,4mV)

Bemeneti ellenállás: > 10kOhm/V

Hőmérsékletmérési tartomány: -20 °C és +100 °C között

Hőmérsékletmérés pontossága: ±0.25°C (tipikus)

AKKUSENSE méréstartomány:

Árammérés tartomány: 100A_{RMS}/áramváltó típustól függő

Feszültségmérés tartomány: a tápfeszültség határok között

Felbontása: 12bit

AKKUPQ rendszer:

Felügyelt akkumulátortelegek száma: 1...4

Telepenkénti feszültségmérő pontok: 1 ... 88 ill. 184

Tárolási időköz: 20mp.

Kapacitásvizsgálat időköz: 1 ... 999 nap

Hibajelző kontaktus: záró vagy bontó

Akkumulátortöltő távvezérlés: 1 záró vagy bontó kontaktus és/vagy fénykábeles CAN busz

Tárolás: microSD memória-kártya

Fájl formátum: FAT32

Hálózat alapbeállítás: IP: 10.0.5.100, host: AKKUPQ

Akkumulátor telepek karbantartása (1):

Legalább 6 havonta a következőket kell mérni és jegyzőkönyvben (lásd csatolt akkumulátor állapotfelmérési adatlap minta) rögzíteni:

- akkumulátortelep feszültségét
- 10% kiválasztott cella/blokk feszültségét
- 10% kiválasztott cella/blokk felszínének hőmérsékletét
- az akkumulátorhelység hőmérsékletét

Ha egy cella feszültsége + 0,2 V/cella, vagy -0,1V/cella értékkel eltér az átlagos cseptöltési feszültségtől, és/vagy két cella felületi hőmérséklete több mint 5°C-kal eltér egymástól, a Powerquattro Zrt. vevőszolgálatát kell hívni!

Legalább évente a következőket kell mérni, és jegyzőkönyvben (lásd csatolt akkumulátor állapotfelmérési adatlap minta) rögzíteni:

- akkumulátortelep feszültségét
- az összes cella/blokk feszültségét
- az összes cella/blokk felszínének hőmérsékletét
- az akkumulátorhelység hőmérsékletét

Éves vizuális ellenőrzés során:

- a csavaros csatlakozók ellenőrzése (Ellenőrizze az akkumulátor póluskivezetéseinek szoros illeszkedését, szükség esetén húzza meg a csavarokat!) (Szigetelt szerszámmal!)
- ellenőrizze a szellőzést
- szemrevételezéssel ellenőrizze az akkumulátorok tisztaságát és sérülésmentességét.

Akkumulátor telepek karbantartása (2):

Kétévente ajánlott ellenőrzés az akkumulátor 6 éves koráig (utána évente ajánlott):

Az akkumulátor telep áthidalási idejét célszerű rendszeresen ellenőrizni.

Az ellenőrzésnek több lehetséges végrehajtása választható:

- Az akkumulátor telep áthidalási idejének ellenőrzését meg lehet rendelni a PowerQuattro Zrt. –től.
- A két párhuzamosan kapcsolt akkumulátortelep közül az egyik akkumulátortelepet kiszakaszolva, állandó áramerősséggel a kiszakasztott akkumulátortelepet kisütni.

Az akkumulátor adatlapjából az akkumulátor telep kapacitása ellenőrizhető.

A kiszakasztott akkumulátor telep visszaszakasztása előtt az akkumulátor töltőket le kell kapcsolni, hogy ne legyen túl nagy a feszültségkülönbség az összekapcsoláskor.

A visszaszakasztás után, a kisütött akkumulátortelep feltöltése után a másik telep is ellenőrizhető.

- Az akkumulátor töltőket lekapcsolva, a fogyasztói terhelések által meghatározott kisütő árammal az akkumulátortelepet kisütni. A kisütő áramot és a kisütési időt az akkumulátor adatlap adataival összehasonlítva lehet következtetni az akkumulátor telep állapotára.
(A kisütő áram állandó értéken tartása nem biztosított)

Köszönöm a figyelmüket!

